

İŞÇİ DAYANIŞMASI

Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği Bülteni

• 15 Ocak 2021 • No: 154

Kapitalist Açgözlülüğün İnsanlığı Boğmasına İzin Vermeyelim!

Kapitalizm eşitsizliğe ve adaletsizliğe dayalı bir sistemdir ve kaç zamandır bağrında biriken büyük sorunlar patlıyor. Bu sistem alabildiğine çürümüş ve çıkmaza saplanmıştır. Tam da bu yüzden en küçük sorunu bile çözemiyor. Tersine, küresel ısınmadan salgına, işsizlik ve yoksulluktan kent sorunlarına, sağlıktan eğitime kadar her alanda sürekli yeni sorunlar üreterek devasa bir yumağa dönüştürüyor.

Kapitalist sistemin küresel krizi, küresel ısınma ve iklim değişikliği, koronavirüs salgınının kısa zamanda küreselleşmesi, Ortadoğu'da yoğunlaşan Üçüncü Dünya Savaşı... Bir çırpıda art arda sıraladığımız bu başlıktaki sorunlar tüm insanlığı derinden sarsıyor. Günümüzde birçok toplumsal sorun kısa zamanda dünya sahnesine çıkarak küreselleşiyor. Mesela göç sorunu! Suriye'den Afrika'ya yüz binlerce göçmen Türkiye ve İtalya üzerinden Avrupa'ya ulaşmaya çalışıyor. Latin Amerikalı on binlerce emekçi Meksika'ya ve oradan da ABD'ye akıyor. Keza İran, Afganistan ve Pakistan'ı da içine alan coğrafi kuşaktan insanlar, okyanusu aşarak Avustralya kıtasına ulaşmak için ölümü göze alıyorlar. Hepsinin de amacı iş ve aş bulmak, daha iyi bir yaşama kavuşmaktır. Dolayısıyla ekonomik kriz, iklim değişikliği ve salgın gibi göç konusu da küresel bir sorundur, Türkiye'den Amerika'ya tüm dünya emekçilerini yakından ilgilendirmektedir.

Elbette tüm bu sorunlara yol açan kapitalist sömürü düzenidir. Kapitalizm eşitsizliğe ve adaletsizliğe dayalı bir sistemdir ve kaç zamandır bağrında biriken büyük sorunlar patlıyor. Bu sistem alabildiğine çürümüş ve çıkmaza saplanmıştır. Tam da bu yüzden en küçük sorunu bile çözemiyor. Tersine, küresel ısınmadan salgına, işsizlik ve yoksulluktan kent sorunlarına, sağlıktan eğitime kadar her alanda sürekli yeni sorunlar üreterek devasa bir yumağa dönüştürüyor. Tık nefes bir ihtiyardan nasıl ki yüz

metre koşusu beklemek anlamsız bir hayalse, çürümüş bir sistemden bu sorunları çözmesini beklemek de aynı şekilde boş bir hayaldir. Şüphe yok ki tüm bu sorunlar ancak kapitalizm tarihin çöplüğüne atılırsa çözülebilir ve bunu da işçi sınıfı yapabilir. Çünkü tüm üretimi gerçekleştirdiği halde, kapitalizmin yarattığı cehennem koşullarında yaşayan dünya işçi sınıfıdır. Bu nedenle, hangi ülkede yaşarsa yaşasın hiçbir emekçi, “bu sorunlar beni ilgilendirmez” dememelidir. Bu sorunlar, pahalılıktan yağ alamayıp çocuklarına kek yapamayan Gebzeli işçi eşini de, Çorum’da işi için direnen metal işçisini de, Brezilya’nın sefalet giymiş mahallelerinde yaşam mücadelesi veren emekçiyi de, Çin’de iliklerine kadar sömürülen çekik gözlü işçi kardeşimizi de, Afrika’da çocuklarını doyurmak için bir lokmanın peşinde koşan siyah derili kadını da, ABD’de gıda kuyruğuna giren emekçiyi de derinden etkilemektedir.

“Ben ekmeğimin peşindeyim, bu büyük sorunlar beni aşar” diyen her işçi bilmelidir ki, bu sorunlardan kaçış yoktur. Bu sorunlara duyarsız kalmak, sefaletimizin asıl kaynağına duyarsız kalarak aynı koşullarda yaşamayı kabul etmektir. **Zira işsizliğin, yoksulluğun, ekmeğimizin küçülmesinin asıl sorumlusu kapitalizmdir. Dolayısıyla her emekçi yaşadığı dünyanın sorunlarına sırt çeviremeyeceğini bilmelidir.** Bugün geçmişten çok farklı bir dünyada yaşıyoruz. Kapitalist üretim tarzının hâkim olmasıyla birlikte tüm ülkeler birbirine bağlanmış, ulusal ve yerel pazarların yerini dünya pazarı almıştır. Yeni teknolojilerin de etkisiyle üretim süreci özellikle son 30 yılda daha fazla küreselleşmiş, Çin’den ABD’ye tüm ülkeler küresel bant zincirinin parçası haline gelmişlerdir. İşte bu yüzden ki Çin’de üretim durduğu zaman Afrika’dan Latin Amerika’ya kadar geniş bir coğrafyayı etkilemekte, Türkiye’de işçilerin işsiz kalmasına yol açmaktadır.

Egemen sınıfa ait bir avuç asalağı kenara koyarsak, tüm insanlığın ve emekçilerin kaderi ortaktır. Bu gerçeklik koronavirüs salgınıyla bir kez daha doğrulanmıştır. Salgın küreseldir ve virüslerin dünyasında milliyetçilik kavramı gelişmemiştir! Keza küresel ısınma ve iklim değişikliğini ele alalım. Avustralya kıtasını boydan boya saran orman yangınları, ABD’de tufan benzeri kasırgalar, Türkiye’de kuraklık ve susuzluk olarak kendini gösteren küresel iklim değişikliği tüm insanlığın ortak sorunu değil mi? Dünyadaki oksijenin yüzde 20’sini üreten amazon ormanları yandığında, rant peşindeki Brezilyalı egemenler uzun süre yangını söndürmeye yanaşmadılar. Bu alçaklık karşısında hangi emekçi “bana ne” diyerek öfkelenmez? Yaşam alanlarının talan edilmesine karşı mücadele eden Amerikalı yerliler ile Ordu ya da Artvin’de ağaçlı egemenlerin her dereye HES kurarak suları kurutmasına karşı mücadele eden köylüler arasındaki derin bağı görmemek körlüktür!

Görmek ve anlamak zorundayız: Kapitalist açgözlülük dünyamızı her geçen gün daha fazla yaşanmaz bir yere dönüştürüyor. Üstelik bu kapitalist açgözlülüğü insan ih-

tiyaçlarının sınırsız olmasıyla açıklıyorlar. Doğa kirleniyor ve iklim değişiyorsa “hepimiz suçluyuz” demeye getiriyorlar. Kuşkusuz insanların fiziksel, sosyal ve manevi ihtiyaçları yaşadıkları topluma ve çağa göre değişir. Ancak insanların ihtiyaçlarının sınırsız olduğu söylemi tam bir kapitalist palavradır. Doğayı tahrip ederek zarar veren insan doğası değil kapitalist üretimin doğasıdır. Dolayısıyla asıl suçlu olan kapitalist egemenlerdir. Bir toplumu anlamanın yolu, o toplumun nasıl ürettiği ve nasıl bölüştüğünü anlamaktan geçer. Kapitalist sistemde üretim yapılırken insan, toplum ve doğa zerrece umursanmaz. Üretimin tek amacı kâr elde etmek ve sermayeyi büyütmektir. Bu yüzden insanların gerçek ihtiyaçları ve konforu önemsenmeden kâra dayalı bir üretim sürdürülür. Son günlerde SMA hastalığı kapsamında gündeme geldiği üzere, birçok aşı kârlı olmadığı için ya üretilmemekte ya da maliyetinin yüzlerce katına satılmaktadır. İnsanların felç kalması ve ömürleri boyunca çekilmez koşullarda yaşaması egemenlerin umurunda değildir.

Kapitalist sömürü düzeni korkunç çelişkiler okyanusudur. Bir taraftan insanların gerçek ihtiyaçları dikkate alınarak üretim yapılmazken, öte taraftan bir güç ve statü göstergesi olarak tüketim sürekli kışkırtılmaktadır. Sanki insanlar durmaksızın tüketir ve daha fazla metaya sahip olurlarsa mutlu olabilirlermiş, toplumsal ve manevi ihtiyaçlarını bu şekilde karşılayabilirlermiş gibi bir algı yaratılıyor. Gerçekte kapitalizm insanın ruh dünyasında kocaman maneviyat uçurumu yaratmaktadır. Bu toplumda insanlar kendilerini umutsuz ve geleceksiz hissediyor. Depresyon denen olgunun bu çağa ait olması bir tesadüf değildir. Bir tarafta yeryüzü cennetini yaratabilecek olanaklar ama öte tarafta işsizlik, açlık, yoksulluk ve yoksunluk! Kapitalist açgözlülüğünden dolayı zenginlik durmaksızın bir avuç asalağın elinde toplanıyor. **Dünyada yalnızca 2200 kişi 11,4 trilyona hükmederken, 2 milyar insan açlık çekiyor.** Örneğin ABD’de kriz ve salgından dolayı on milyonlarca işçi işten atılırken, aynı dönemde Amerikalı süper zenginler servetlerine tam 1 trilyon dolar eklediler. Bu ülkede bir avuç süper zengin toplam serveti, 165 milyon insanın toplam zenginliğinden fazladır. Keza Türkiye’de emekçilere “kuru ekme” layık görülürken, yandaşlar başta olmak üzere sermaye sınıfı kâr rekorları kırıyor.

Milyarları sefalete iten, insanlarımızı intihara sürükleyen, ormanlarımızı talan eden, derelerimizi kurutan, kentleri tımarhaneye dönüştüren kapitalist açgözlülüktür. Bu gerçeği görmek, ekmeğimizin küçülmesiyle dünya sahnesinde cereyan eden “büyük sorunlar” arasındaki bağı kurmak zorundayız. Tüm ekonomik sorunlar aynı zamanda politiktir. Dolayısıyla **ekonomik sorunlardan şikâyet etmek yetmez, o sorunları doğuran politikaları sorgulamalıyız.** Gerçeği bir bütün olarak görmeden, sınıf bilinci kazanmadan, dayanışmamızı büyütmekten ve elbette birleşip mücadele etmeden sorunlarımızı çözemeyiz! ■

Mega Kentler Mega Dertler Doğurur

New York, Tokyo, Hong Kong, Şangay, İstanbul... Saydığımız, sayamadığımız nice mega kentin adını duyduğumuzda koca gökdelenler, rengârenk ışıklı cadde ve meydanlar gelir gözümüzün önüne. Sanayinin, teknolojinin, ticaretin kalbidir bu şehirler, buldukları ülkelerin adeta reklam yüzüdür. Buralarda zenginliğin, şatafat ve ihtişamın somutlandığını, tabiri caizse vücut bulduğunu görürüz. Peki, bu ışıklı şehirlerin göz kamaştırıcı fotoğraflarının ardına bakınca neler görürüz? Kapitalist sömürü düzeninin akıl almazlığı, en derin çelişkileri gizlidir bu koca kentlerde... Elbette bakıp da görmesini bilen gözler için!

İstanbul örneğin... Tarihi mekânlarıyla, boğazı ve kıyılarıyla Türkiye'nin göz bebeği, dünyanın en güzel kentlerinden biridir. İstanbul güzel şehir ancak en çok da yalılarda yaşayan, her gün boğaz manzarasına uyanan insanlar için... Peki ya işçiler, emekçiler, her geçen gün şehrin daha da dışına itilen yoksullar için? Hayatı mahalleleriyle işyeri arasında geçen işçiler için de İstanbul aynı İstanbul mudur? Bugün milyonlarca işçi ve emekçi için İstanbul, servis güzergâhından yahut işe gitmek için kullandığı metrobüs, metro duraklarından ibaret. Koştur koştur işe gidiyor milyonlarca insan ve ancak gecenin bir vakti eve dönüyor. İstanbullu emekçinin İstanbul'u görmek için ya vakti ya parası ya da çalışmaktan mecali yok. Yoksul mahallelerinde sıkışıp kalanlar arasında denizi hiç görmeyenlerin sayısı hiç de az değil. O meşhur Boğaz'ı ise ancak metrobüsle karşı yakaya geçerken görebiliyor kimi emekçiler... Tabii balık istifi metrobüste cam kenarı yer kapan şanslılardan biriyse!

Bu kentte yaşadığı için emekçiler en ufak bir ayrıcalığa sahip değiller! Şehrin güzelliklerinden mahrum kalmanın yanı sıra, onlar bu mega kentlerin mega sorunlarıyla da boğuşuyorlar. Metro, metrobüs demişken ulaşımdan bahsetmemek olmaz. İstanbul'daki ulaşım sorunu haklı olarak herkesin dilinde... Hem toplu taşıma araçlarının yetersiz ve kalabalık oluşu hem de trafik yoğunluğu bu kent emekçileri için ulaşımı adeta çileye dönüştürüyor. 8 saatlik işgünü, trafikte geçen süreyle birlikte 11-12 saate çıkıyor. Dile kolay 20 milyona yakın insan! Nüfusu 130 ülkeden daha kalabalık olan İstanbul'da her gün milyon-

lar evden işe, işten eve ulaşmaya çalışıyor.

İstanbul'da büyük bir depremin gerçekleşeceği herkesin bildiği ancak iktidardakilerin gözlerini kapadığı bir gerçek! Kent yıllar içinde öyle bir hale getirildi ki akıllara zarar. Yapı stoku son derece dayanıksız... Toplanma alanlarının yetersizliğini konuşuyoruz ama deprem sonrasında daracık sokaklardan toplanma alanlarına güvenli bir şekilde ulaşmak dahi mümkün olamayabilir. Günden güne büyüyen İstanbul, aynı diğer kentler gibi, bir afet planı gözetilerek inşa edilmiyor, umursanmıyor.

Son günlerde gündeme gelen bir başka sorun da susuzluk. Kuşkusuz insan yaşamı için en temel ihtiyaçlardan biri olan sudan yoksun kalmak gerçek anlamda bir felaket. Bu sorunun temel nedenlerinden birini doğanın kapitalistlerce fütursuzca tahrip edilmesi oluşturuyor. Şehirlerin nüfusunun her geçen gün artması ise sorunun katmerleşmesine sebep oluyor. Su kaynakları gün geçtikçe yetersiz kalıyor. Bir yandan kuraklık tehlikesi varken, öte yandan alt yapı sorunları nedeniyle yarım saatlik yağmur bile felakete dönüşebiliyor, hayat adeta felç oluyor.

Sorunlar saymakla bitmez ama bilelim ki kentlerin emekçiler için adeta cangıla dönüşmesinin bir sebebi var. Bu sistemde sermayenin çıkarları temelinde ticaret, sanayi ve diğer iş alanları belli şehirlerde toplanır. Milyonlarca işçi ailesi de yurdun dört bir yanından, hatta kıtalararası göç yollarından büyük kentlere akar. Plansız bir şekilde büyüyen kentlerde emekçiler, bir avuç gökyüzüne, toprağa ve yeşile hasret kaldıkları gibi pek çok sorunla da boğuşurlar.

Ama neden? Neden sanayi tüm ülkeye yayılarak nüfusun orantılı bir şekilde dağılması sağlanmıyor? Neden kentler insana yaraşır şekilde inşa edilmiyor? Bu soruları İşçi Dayanışması gazetesini düzenli olarak takip eden bilinçli bir işçi hemen cevaplayabilir. Kapitalist kâr düzeninde insan ihtiyaçları, toplum çıkarları gözetilmez. Kapitalizmin tek kutsalı kârdır. İşin aslı açıktır; kapitalist sömürü düzeni, doğası gereği mega kentler yaratır, kentlerin mega dertlerini de yoksul emekçilerin sırtına yıkıverir. Peki ya kangrenleşen bu sorunun çözümü? Eskilerin dediği gibi "dert bizde derman ellerimizdedir!" ■

Susuzluk ve Kuraklığın Asıl Sorumlusu Kim?

Barajlarda doluluk oranlarının son 10 yılın en düşük seviyesine düşmesiyle, medyada “suyu tasarruflu kullanın” haberleri yapılmaya başlandı. Çizilen tabloya göre sanki susuzluğun tek nedeni beklenen yağışların gelmemesi, çözümü ise yağmur duası ve evlerde su tasarrufu yapılması! Bu bakış açısı kapitalist sistemi, sermayenin ve siyasi iktidarın günahlarını görmezden gelmektir.

Dünyamız küresel ısınma ve iklim değişikliği tehdidi altındadır ve buna yol açan kapitalist sömürü sistemidir. Küresel iklim değişikliği tüm dünyada ani seller, kasırgalar, orman yangınları ve kuraklık gibi felaketlerle kendisini gösteriyor. Yağışlar dengesizleşiyor, örneğin bir yılda yağması gereken yağmur birkaç günde yağıyor. Böyle olunca yağmur suları yer altı sularını besleyemiyor, sel gibi felaketlere yol açarak ciddi zararlar veriyor. Uzun süre yağış olmaması ise kuraklığa yol açıyor.

Küresel ısınmanın başta gelen nedeni olan petrol, kömür, doğalgaz ve benzeri fosil yakıtlar alternatifsiz enerji kaynakları değildir. Başta güneş enerjisi olmak üzere temiz, yenilenebilir enerji kaynaklarımız var. Ancak her şeyin kâr için üretildiği kapitalist sistemde kısa vadede kâr getirmeyen, yüksek maliyetli enerji kaynakları tercih edilmiyor. Kıscası tüm felaketlerin, susuzluk ve kuraklığın baş müsebbibi kapitalist üretim tarzıdır. Türkiye’de tanık olduğumuz üzere, AKP iktidarının sermaye sınıfını daha fazla zengin etme politikası doğadaki tahribatı hızlandırmıştır. Doğanın talan edilmesi daha büyük yıkımlara sebep olurken, ülkeyi kuraklığın eşiğine getirmiştir.

Rant ve kâr uğruna doğa talan ediliyor

Kişi başına düşen yıllık 1349 metreküp su miktarı ile Türkiye **su stresi** çeken bir ülkedir. Bu miktar 1000 metreküpün altına düştüğünde ise su fakiri bir ülke olacağız. Görüleceği gibi rant ve kâr uğruna doğa talan edildiği için Türkiye su fakiri bir ülke olmanın kıyasına getirilmiştir. Düşünün ki, siyasi iktidar işçi sınıfına yönelik saldırılarda ne kadar pervasız adımlar atıyorsa aynısını doğaya karşı da yapıyor. Sermaye bizzat AKP iktidarının ön açmasıyla, büyük bir aç gözlülükle ormanları, dereleri, dağları, kıscası doğayı ve yaşamı yağmalıyor, talan ediyor.

Önemli su kaynaklarımız olan göllerin yüzde 60’ı kurudu, neredeyse tamamı kirliliğin pençesinde yaşam savaşı veriyor. Hepsinin arkasındaki sebep aynı... Gölü besleyen akarsulara yapılan onlarca barajın suyun göle ulaşmasını engellemesi, göl çevresinin imara açılması,

onlarca su şişeleme tesisinin gölleri besleyen suların önünü kesmesi, göl çevresinde yapılan orman katliamları, madencilik faaliyetleri, vahşi sulama, kanalizasyon ve sanayi atıklarının göllere bırakılması...

Sapanca Gölü

Sakarya’nın su ihtiyacının yüzde 90’ını, Kocaeli’nin ise yüzde 15’ini karşılayan Sapanca Gölü de ölüyor! Gölü besleyen 14 derenin 10’u kurudu bile! Göl çevresindeki ormanlık alan imara açılarak zengin Araplara lüks villalar satılıyor. Bu villaların atık suları olduğu gibi göle akıtılıyor.

Çarpık kentleşme, betonlaşma su sorununu büyütüyor

Ülke nüfusunun yüzde 30’u sanayinin yoğunlaştığı Marmara havzasında yaşarken su varlıklarının sadece yüzde 4’ü bu bölgede bulunuyor. Nüfusun yoğun olduğu kentlerde betonlaşma ve ormansızlaşma kentlerin ısı adasına dönüşmesine sebep oluyor. Normalin üzerinde ısınan kentler eskisi gibi yağış almıyor. Kar yağışı olsa bile yağın kar yere düşmeden eriyor, düşse bile tutunamıyor. Yağmur yağdığına gidecek yeri olmayan su, aşırı yağışlarda sel baskınlarına sebep oluyor.

İnsanlara su tasarrufu yapmaları salık veriliyor ama gelin görün ki şehir şebekelerinde suyun taşınması sırasında yüzde 43’lük bir fiziki kayıp yaşanıyor. Yani zaten kısıtlı olan suyumuzun neredeyse yarısı bize ulaşmadan kayboluyor! Uzmanlar yağmur sularının toplanmasından atık suların geri kazandırılmasına, fiziki kayıpların azaltılmasına kadar pek çok öneri getiriyorlar ancak bütün bu önerilerin hayata geçirilmesi için sadece şebekelerin değil, binalardan kanalizasyona bir bütün olarak şehirlerin alt yapısının düzenlenmesi gerekiyor. Ancak iktidar, devlet kaynaklarını sermayeye aktarmak için daha kârlı projeleri tercih ediyor.

Şavşat çayı

Artvin'de bulunan Şavşat Çayı üzerine yapılan HES, üç yıl içinde dereyi bu hale getirdi. HES'ten elde edilen elektrik 14.902 konutun elektrik ihtiyacını karşılayacak kadar. Değer mi? Değmez ama iktidar bu yolla yandaş sermayeye kaynak aktarıyor, halkı ve doğayı umursamıyor.

Kanal İstanbul yapılırsa su sorunu büyüyecek

Terkos ve Sazlıdere barajı İstanbul'un su ihtiyacının yüzde 30'unu karşılıyor. Kanal İstanbul projesi hayata geçirilirse Sazlıdere barajının yüzde 60'ı yok olacak. Terkos gölü ve yeraltı sularına tuzlu su karışma olasılığı çok yüksek. Bu durumda su kaynakları kalıcı olarak yok edilecek. Proje bölgesindeki tarım alanlarının yüzde 52'si imara açılacak yani betonlaşacak. En az iki yüz bin ağaç kesilecek. Susuzluk, kuraklık sorunu çok daha büyük boyutlara varacak. Elbette Kanal İstanbul'un daha pek çok zararı var ama bu kadarı bile bu projenin yapılmaması için yeterliken neden bu projede ısrar ediliyor?

Dağlar delik deşik, ormanlar, dereler ve su kaynakları yok ediliyor

Taş ocakları, mermer ocakları, kömür, altın, gümüş, krom, bakır madenleriyle Türkiye'nin dört bir yanında dağlar delik deşik ediliyor, ormanlar yok ediliyor. Siyasi iktidar sermayeye kaynak aktarmak için yeraltı suları ve su havzalarına, tarım alanlarına, sit alanlarına peynir ekme dağıtır gibi maden ruhsatı veriyor. Madenler suların hem kirlenmesine hem de hesapsızca tüketilmesine yol açıyor. Örneğin altın madenleri en fazla su tüketen madenlerin başında geliyor. Taş ocakları su havzalarını kirletiyor, bulunduğu yerdeki doğal yaşamı yok ediyor.

Yılda 8 milyar metreküp su termik santrallerde kullanılırken, ülke genelinde evlerde kullanılan toplam su miktarı 6-6,5 milyar metreküptür. Üstelik termik santraller sadece suyu tüketmekle kalmıyor, aynı zamanda suyu kirletiyor, toprağı zehirliyor, havaya yüksek

miktarda karbon bırakıyor, kansere yol açıyor.

Özellikle son 10 yılda neredeyse akışı olan tüm dereler ranta çevrilerek sermayeye peşkeş çekildi ve yüzlerce HES (Hidroelektrik santral) yapıldı. HES'ler daha inşaat aşamasındayken binlerce ağaç kesiliyor, çıkan inşaat hafriyatı vadilere bırakılıyor. En önemlisi de derelerin akışı kesilerek dere yatağında kuraklık yaratılıyor. Bölgede yaşayanlar ve tüm canlılar susuz kalıyor. Dünya genelinde yapılan HES'lerde suyun yüzde 90'ı dere yatağında bırakılıp yüzde 10'u

alınırken, Türkiye'de yapılan HES'lerde tam tersi oluyor. Haliyle dere yatağında bırakılan yüzde 10'luk miktar can suyu işlevi göremediği için dere yatağındaki ekosistem yok oluyor.

Bilmezlikten değil açgözlülükten

Kuraklık bağıra bağıra gelirken herkes duyuyor da siyasi iktidar niye duymuyor? Tehlikenin farkında değiller mi? Bütün bu yağma ve talan ne uğruna? Doğrusu ellerinde onlarca rapor, tehlikeyi anlatmaya çalışan onlarca uzman varken siyasi iktidarın tehlikenin farkında olmadığını düşünmek saflık olur. Ama bir şeyi bilmek gereğini yapmak anlamına gelmiyor. Yoksa kapitalistler de pekâlâ küresel ısınmanın dünyayı mahvettiğini görüyorlar ama tatlı kârlarından bir türlü vazgeçemiyorlar. Aynı durum siyasi iktidar için de geçerlidir. Açgözlülük ve hırs her şeyin önüne geçiyor. Sermaye büyüsün gerisinin bir önemi yok. Unutmayalım ki, susuzluk ve kuraklık felaketi kapımızdan içeri girdiğinde asıl etkilenenler kentlerdeki emekçiler ve köylüler olacak, yani biz olacağız. Kendimiz için, çocuklarımızın geleceği için doğayı katledenlerden, suyumuzu kurutanlardan hesap sormalıyız. ■

Kocaeli Taş Ocağı

Kocaeli'de bulunan 170 adet ruhsatlı taş ocağı her gün yeraltı sularını, dereleri, toprağı ve havayı kirletiyor.

“Yüzümüzün Gülmesi Adaletin Gereğidir!”

“Canımı veririm adalet uğruna. Elbette, bizim de yüzümüzün gülmesi adaletin gereğidir.” Bu cümleler maden işçilerinin hayatını, mücadelesini konu alan Germinal romanındaki bir maden işçisinin eşinin ağzından dökülüyor. 1860’lı yıllarda Fransa’daki bir maden kasabasında işçilerin gerçek grev öyküsünü konu alan roman, yoksulluğa, açlığa, iş cinayetlerine başkaldıran işçileri anlatıyor.

Romanda kuşaktan kuşağa maden işçisi olan ailelerin günlük yaşamları ayrıntılı bir şekilde tasvir ediliyor. 10 yaşına geldiğinde artık bir çocuk değildir o madenci evlerinde. Kör karanlıkta uyanıp, kör karanlığa inmeye başlamışsındır çoktan. Maden işçisi olmak zordur, her an ölümle burun buruna olmaya alışman gerekir. Ölümün ağzındadır yani... Ancak buna rağmen doğru dürüst doymaz karınlar, karanlık, rutubetli ocaklar gibidir madenci ailelerin evleri. Günler böyle geçer ve adaletsizlik öyle dayanılmaz olur ki artık kavga kaçınılmazdır. Maden işçileri atılırlar mücadeleye. İşçilerin eşleri ve çocukları da haksızlıklara başkaldırmaktan geri durmazlar. Hatta işler öyle bir noktaya gelir ki umutsuzluğa düşen ve teslim olmayı düşünen işçilerin karşısına eşleri dikilir. Çetin mücadeleler olur, günler daha da zor akar ama haklı olmanın verdiği gururu yaşarlar aynı zamanda. “Ne yapacağız bilmem... Ama yine de dayanacağız. İnsan haklı olunca böyle yapmalı, değil mi? Bu insana cesaret veriyor, daha kuvvetli olduğunuzu hissediyorsunuz” diye kararlılık vurgusu dökülür yine bir madenci eşinin ağzından. Yollara döküldüklerinde karşlarına askerler çıkartılır. “Ekmek” haykırırları susturulmak istenir ama yine de geri durmaz emekçi kadınlar. Jandarmalarla burun buruna gelirler ama korkup kaçmazlar. Çığ gibi büyüyen öfke patlamıştır bir kere! Acıyla, haksızlıklarla, yoksullukla yıllar geçirmiş kalpler şimdi artık hesap sormak için atmaktadır.

“Benim kocamın önünü keserlerse hiç fark etmez ben buradan üç çocuğumla yürürüm. Beni de gözaltına alın. Hadi bakalım, hodri meydan!” diyerek tepkisini

haykıran da bir madenci eşi. Ama 1860’lı yıllardan ya da Fransa’dan değil. 2020 yılında Türkiye’den... Bugün Türkiye’de de Somalı ve Ermenekli maden işçileri hakları için mücadele ediyor. Emekçi kadınlar da eşlerinin yanında, baskıya ve adaletsizliğe tepkilerini dile getiriyorlar. Her gün helalleşerek eşlerini madenlere çalışmaya gönderen emekçi kadınlar bu mücadelenin dışında kalabilirler mi?

Zaman değişiyor, mekânlar değişiyor işçi sınıfının uğradığı haksızlıklar, baskılar devam ediyor. Fakat işçi sınıfının mücadelesi de öyle! İşçi sınıfı kadını ve erkeğiyle birlikte adaletsizliğe karşı öfkesini haykırıyor. Çünkü kapitalist sistem doymak bilmez bir açlıkla sömürüyü azdırıyor. Baskı ve yasakları arttırıyor. Emekçi kadınlar da dün olduğu gibi bugün de mücadelede “Biz de varız!” demeye devam ediyor. Hayatı beraber göğüsleyen işçi aileleri mücadeleyi de beraber sırtlamak zorundadır. Adaletin gereği yüzlerce yıl önce neyse, bugün de aynıdır. İşçilerin, emekçi kadınların ve evlatlarının yüzlerinin gülmesidir adaletin gereği. Gelecek kaygısı yaşamadan, gece gündüz üretmesine rağmen açlığa mahkûm olmadan, güneşe hasret kalmadan yaşayabilmemesidir. Kömür karası gibi karanlığa gömülmemesidir.

Bambaşkadır işçi sınıfının hak ettiği yaşam, güneşli güzel günlerdir. İşsizliğin, açlığın, yoksulluğun olmadığı bir dünyadır. Ama biliyoruz ki bunlar kendiliğinden gelmeyecek, işçi sınıfına bahşedilmeyecek. İşçi sınıfı örgütlülüğünü, dayanışmasını, mücadelesini büyüttüğünde kendi elleriyle getirecek adaletin gereğini! Romana dönecek olursak yaşananlar ne olursa olsun ümit ve geleceğe olan inançla bitiyor son sözler: “Alev saçan güneşin altında, sanki bir tohum gibi bir kara insan ordusu yetişiyor. Filizlenince toprağı çatlatacak bu tohum. Bir gün...” ■

Bambaşkadır işçi sınıfının hak ettiği yaşam, güneşli güzel günlerdir. İşsizliğin, açlığın, yoksulluğun olmadığı bir dünyadır. Ama biliyoruz ki bunlar kendiliğinden gelmeyecek, işçi sınıfına bahşedilmeyecek. İşçi sınıfı örgütlülüğünü, dayanışmasını, mücadelesini büyüttüğünde kendi elleriyle getirecek adaletin gereğini!

Grev ve Direniş Alanlarından

Ekmekçiöğulları Metal direnişi devam ediyor

Ekmekçiöğulları Metal işçilerinin mücadelesi 8 Aralık'tan bu yana devam ediyor. Birleşik Metal-İş Sendikası üyesi işçiler, 19 Ocakta Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla görüşmek için Ankara'ya gittiler. Fabrikanın bulunduğu Çorum Organize Sanayi Bölgesinde yürüyüş ve basın açıklaması gerçekleştiren işçiler, daha sonra Ankara'ya hareket ettiler. Ancak Kırıkkale ve Elmadağ'da iki defa polis tarafından durdurulan işçilerin kente girmesi engellenmek istendi. Engellere rağmen Ankara'ya ulaşan işçilerden bir heyet ve sendika yöneticileri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla görüşme gerçekleştirdi. Görüşmenin ardından işçiler fabrika önündeki direniş alanına döndü. İşçilerin fabrika önündeki direnişi devam ediyor.

Migros Depo işçileri ile PTT işçileri direnişte

Migros Şekerpınar deposunda çalışan işçiler, DGD-SEN'e üye oldukları için ücretsiz izne gönderildi. Bazıları ise başka depolara sürülerek sindirilmek istendi. Bunun üzerine DGD-SEN üyesi işçiler direnişe başlayarak çeşitli eylemler, basın açıklamaları gerçekleştirdiler. Ancak Migros patronu saldırılarına devam etti ve 2020'nin son günü onlarca işçiyi daha ücretsiz izne çıkardı. İşçiler 5 Ocaktan bu yana depo önünde direnişteler. Ağır çalışma koşullarının düzeltilmesini, sendikal baskılara, tacize, ücretsiz izinlere son verilmesini talep eden işçiler, aynı zamanda Migros mağazalarında da eylemler yapıyorlar.

Sendikal baskı ve haksızlıklara karşı PTT-Sen ve PTT Kargo-Sen'de örgütlendikleri için işten çıkarılan taşeron işçilerin direnişi de sürüyor. İşçiler, 9 Aralık'tan bu yana İstanbul ve İzmir'de PTT başmüdürlükleri önünde eylemlerini sürdürüyorlar. İşçiler ücretsiz izinlerin kaldırılması, işten atılanların geri alınması, sendikaya yapılan baskılara son verilmesi talebiyle direnişlerine devam ediyorlar.

Somalı maden işçilerinin alacakları ödenmeye başlandı

Somalı madenciler 13 Mayıs 2014'te gerçekleşen ve 301 madencinin ölümüyle sonuçlanan büyük maden faciasının ardından, maden ocaklarının kapanmasıyla işsizliğe mahkûm edilmiş, tazminat ve alacakları da ödenme-

mişti. Bağımsız Maden-İş Sendikası ve maden işçilerinin 2 yıllık kararlı mücadelesi sonucunda Soma Kömürleri A.Ş.'ye bağlı olarak çalışan toplamda 4 bine yakın işçinin kıdem ve ihbar tazminatları ile ücret alacaklarının ödenmesine ilişkin yasal düzenleme yapıldı. Bu kapsamda Eynez Ocağında çalışan işçilerin alacakları Aralık ayında ödendi. Soma Kömür İşletmelerine bağlı Atabacası, Işıklar ve Geventepe ocaklarında çalışan 4 bine yakın maden işçisinin alacakları ise 21 Ocak itibarıyla ödenmeye başlandı. Bağımsız Maden-İş Örgütlenme Uzmanı Kamil Kartal, eksik ödeme yapılan yaklaşık 1300 işçinin kalan alacaklarının da yeniden hesaplama yapılmasının ardından yatırılacağını, işçilerin tüm alacakları ödeninceye kadar takipte kalacaklarını söyledi. Bağımsız Maden-İş Genel Başkanı Tahir Çetin, Uyar Madencilik'te çalışan 880 işçinin tazminatlarının ödenmesi konusunda da İşçileri Bakanı Süleyman Soylu'nun söz verdiğini, ödemelerin yapılması için gün belirleneceğinin taahhüt edildiğini aktardı.

Cargill direnişi 1000 günü geride bıraktı

Tekgıda-İş üyesi Cargill işçilerinin mücadelesi 2018'den beri devam ediyor. İşçiler direnişlerinin 1000'inci günü olan 11 Ocakta, Tarım ve Orman Bakanlığı önünde basın açıklaması yapmak ve görüşme gerçekleştirmek için Ankara'ya gittiler ancak polis engeliyle karşılaştılar. İşçileri "biz devletin gücüyüz, neler yapabileceğimizi orada gösteririz size, merak etmeyin" sözleriyle tehdit eden polis amirine, sendika örgütlenme uzmanı Suat Karlıkaya "nasıl yani, devlet gücünü bizde mi sınavacak?" diye sordu. Bakanlığın önüne gitmeleri engellenen işçiler, sendika şubesi önünde geceyi geçirme kararı aldılar. Bunun üzerine sobayı bahane eden polis işçileri gözaltına aldı. Gece geç saatlerde serbest bırakılan Cargill işçilerine, aynı gece sokağa çıkma yasağı bahanesiyle iki kere para cezası kesildi. Cezaların ve baskıların kendilerini yıldıramayacağını söyleyen Cargill işçileri mücadeleye devam ediyor.

Baldur işçilerinin grevi sürüyor

Birleşik Metal-İş Sendikasının örgütlü olduğu Kocaeli Çayırova'da bulunan Baldur Süspansiyon'da işçilerin grevi sürüyor. İşten atılan 5 işçinin işe iade edilmesi için fabrika önünde direniş devam ederken, patronun sendika hakkını kabul etmesi ve toplu sözleşme masasına oturması talebiyle sendika 25 Aralıkta grev başlatmıştı. ■

Tüm Zorluklara Rağmen İran İşçi Sınıfı Pes Etmiyor!

Baskıcı molla rejimi altında iyice nefessiz bırakılan İranlı işçiler, Aralık ayından bu yana neredeyse 250 grev ve protestoya imza attılar. İranlı sınıf kardeşlerimiz her geçen gün mücadeleyi büyütüyorlar. Öğrencilerin, sağlık emekçilerinin, emeklilerin, işsizlerin, enerji ve fabrika işçilerinin katılımıyla yaygınlaşan grev ve gösteri dalgasında özelleştirmelere, ödenmeyen ücretlere, sosyal güvencesizliğe ve artan yoksulluğa karşı öfke açığa çıkıyor.

Giderek çöken ekonomiyi ayakta tutmak için sürekli para basılan İran'da resmi enflasyon yüzde 30 iken, gerçekte bu oran yüzde 100'lere ulaşmış durumda. Artan enflasyonla birlikte işçilerin ücretleri geçinmeye hatta karın doyurmaya yetmiyor. Rejim işçileri

daha fazla açlığa ve sefaletle iterken, egemenlere kurtarma programları adı altında kaynak akıtıyor. İşten atılmaları yaygınlaşırken kayıt dışı çalışmak zorunda olanların sayısı artıyor. İranlı egemenler, halkın yüzde 75'inin yoksul, bunların yaklaşık yarısının "mutlak yoksul" olduğunu yani hayatlarını devam ettirebilecek en temel gereksinimlere bile ulaşamadığını kabul ediyor. Ancak bu sorunu çözmek yerine, bunu değiştirmek isteyen emekçileri baskıyla susturmak, sindirmek istiyor. En temel hak arayışları bile uzun hapis cezaları ya da idamlarla cezalandırılıyor. Ancak "artık kaybedecek bir şey yok" diyen İranlı işçiler, açlığa ve sefaletle karşı mücadeleye devam ediyor!

"Emekliler aç!"

Emeklilik fonunu yağmalayan rejime karşı 10 Ocakta "emekliler aç" diyerek Tahran, Karaj, Meşhed, Ahvaz, Tebriz ve daha birçok şehirde gösteriler düzenlendi. Protestolarda özelleştirmelerin yasaklanması ve yaşanabilir bir emekli maaşı talep edildi. Maaşların aylarca ödenmemesinin yaygın olduğu İran'da emekçiler artan işsizliğin işçileri adeta kölelik sözleşmelerine ittiğini belirtiyorlar. İşçiler, krediyle ekmek satın almak zorunda bırakılan ailelerin olduğunu belirterek tepkilerini şöyle ifade ediyorlar: "Bir avuç pirinç ve bir kilo tavuk için bu kadar acıya katlanmak için ne yaptık? Çocuğumuz hasta olsa yapacak hiçbir şeyimiz yok. Bıktık artık!"

Sağlık işçileri: "Artık yeter!"

Özelleştirmeler sonucu ülke genelinde yaklaşık 250 bin hemşire istihdamın dışına itilmiş durumda. Bu duruma tepki gösteren sağlık işçileri 2 Ocakta pek çok kentte eylemler gerçekleştirerek taleplerini haykırdılar. Hem

kamu hastanelerinde hem de özel hastanelerde çalışan sağlık emekçileri, İran'ın egemenlerine "Boş Laflara Karınımız Tok", "Ücretlerimizi Ödeyin", "Protesto Ediyoruz" diyerek seslendi. Fazla mesailere ve 89 günlük sözleşmelerle çalışmaya zorlanan ve aylarca ücretlerini alamayan sağlık işçileri, en az 2-3 işte birden çalışmak zorunda kaldıklarını dile getiriyorlar. İşsizlik kırbacını kullanan egemenler kısa süreli sözleşmeleri ve düşük ücretleri dayatırken, işçiler artık sofralarına koyacak ekmek bulmakta bile zorlandıklarını ifade ediyorlar. Taleplerine kulak asmayan ve sağlık hizmetlerindeki sorunların kaynağını sağlık emekçilerinin sırtına yıkan Sağlık Bakanlığına tepki göstererek "Artık Yeter!" diyorlar.

Haft Tapeh işçilerinin mücadelesi kararlılıkla sürüyor

14 Haziran 2020'de başlattıkları grevle İran'da pek çok sektörden işçiyi etkileyen Haft Tapeh şeker kamışı fabrikasındaki işçiler mücadeleye devam ediyor. İşçiler,

fabrikanın kendi yönetimleri altında kamulaştırılmasını, sendikalarının tanınmasını, fabrikanın mevcut sahibi Omid Asadbeigi'nin yolsuzluktan tutuklanmasını, sigortalarının yenilenmesini ve ödenmemiş ücretlerinin ödenmesini talep ediyorlar. Grevin etkisini kırmak isteyen molla rejimi, Kasım ayında Haft Tapeh Şeker Kamışı İşçileri Sendikası yöneticilerini tutuklamış ve işçileri fabrikadan zorla çıkarmak için polisi devreye sokmuştu. Ancak sendikanın bu saldırı karşısındaki dayanışma çağrısı karşılıksız kalmamış, eylem bir gecede 40 işçi örgütünün desteğini arkasına almıştı. Bunun üzerine rejim, 23 Aralıkta işçiler hakkında dava açtı.

Aynı gün mahkemeye hitaben bir mektup yayınlayan işçilerin başlıca talepleri şu şekilde:

- Ödenmemiş tüm ücret ve yardımların anında ödenmesi
- İşten atılan tüm işçilerin (şeker kamışı işçileri olmayanlar da dâhil) işe geri alınması ve tutuklanma veya sınır dışı edilme süreleri için maaş ve sosyal yardımların ödenmesi
- Bağımsız işçi örgütlerinin ve özellikle Haft Tapeh

- işçi sendikasının hükümet tarafından tanınması
- Protesto, grev, miting vb. hakların tanınması
- İşyerinde sağlık ve güvenlik koşulları, kazaların önlenmesi, çalışma saatlerine uyulması gibi hususların seçilmiş işyeri temsilcileri tarafından denetlenmesi
- Fabrika yöneticilerinin işçiler tarafından seçilmesi ve her türlü hırsızlık ve zimmete para geçirmeyi önlemek için işçi temsilcilerinin üretimi, istihdamı, makine ve hammaddeleri, üretim depolarını ve şirkete ait arazileri denetleme, şirketin tüm belgelerini inceleme hakkına sahip olması.

Haft Tapeh işçileri hem fabrikalarında hem de “Rejime ve burjuvaziye teslim olacak mısınız?” sloganlarıyla düzenledikleri protesto gösterileriyle mücadelelerini büyütüyorlar. Elbette işçiler özelleştirmelere, yolsuzluğa ve yoksulluğa karşı başlattıkları mücadelelerinde yalnız değiller. Kasımda greve çıkan 7 bini aşkın demiryolu işçisiyle, Tahran, Hormozgan, Lorestan ve başka pek çok şehirdeki işçilerle birlikte baskıya inat direnmeye, hak arama mücadelesini büyütmeye devam ediyorlar.

Hindistan: İşçilerin ve Çiftçilerin Mücadelesi Devam Ediyor

Hindistanlı işçilerin ve tarım emekçilerinin mücadelesi 50 günü aşkın bir zamandır sürüyor. Kötü hava koşullarına, su baskınlarına rağmen bir araya geldikleri ve kamp kurdukları eylem alanlarından ayrılmayan tarım emekçileri protesto gösterilerine devam ediyorlar.

Çiftçi birlikleri ve sendikalarla hükümetin 8. tur görüşmelerinin ardından Hindistan Yüksek Mahkemesi bir sonraki duyuruya kadar söz konusu tarım yasalarını askıya aldığını açıkladı. Mahkeme tarafların “hoş bir atmosferde müzakere etmelerine yardımcı olmak” adı altında bir arabuluculuk komitesi kurulmasına karar verdi. Öncelikle yasanın askıya alınması hükümet için bir geri adımdır. Ancak bu geri adımın amacı emekçilerin birliğini kır-

maktır. Çünkü iki ay içinde rapor hazırlayacağı söylenen 4 üyeli komitenin kurulması bir oyalamadan ibarettir.

Nitekim çiftçi birliklerini temsil eden komite mahkemenin belirlediği hiçbir arabuluculuk görüşmesine katılmayacağını açıkladı. Sendikalar mahkemenin araya girmesinin hükümete zaman kazandıracak ve üzerindeki baskıyı hafifletecek bir oyun olduğunu belirtiyor. Sendika liderlerinin yaptığı basın açıklamasında şu cümlelere yer verildi: “Tüm komite üyeleri hükümet yanlısıdır. Hepsi şimdiye kadar hükümet yasalarını haklı çıkaran insanlardır. Hükümet yasalarını haklı çıkarmak için makaleler yazıyorlar. Kararımız yasaların askıya alınması değil kaldırılması için mücadele etmeye devam etmektir.” ■

Metroda Uyanan Romalı Köle

■ İstanbul'dan bir eğitim işçisi

Agora'nın kuytu bir köşesinde efendisini beklerken uykuya dalan köle Fames, 2200 yıl sonra uyanacağını nereden bilebilirdi. Hemşerileri, Alp köylülerinin birçoğu, savaş meydanlarında ölmüştü. Fames ise hamurdan andığı için savaşa gönderilmemişti. Efendisi için paximad yani peksimet yapardı Fames. Savaşın ve kıtlığın hâkim olduğu yıllarda onun peksimetleri hem cephedeki askerlerin hem de şehirdeki ahalinin imdadına yetişmiş, efendisinin ceplerini doldurmuştu. Zenginlerin Kapitoldaki temsilcilerinin “kuru ekmeğe yiyorlarsa aç değillerdir” diye bahsettikleri kuru ekmeğe, Fames'in peksimetleriydi. Ama şimdilik şehrin zenginleri ve lüks yaşamları bir yerde dursun... Biz Agora'da uykuya dalıp İstanbul'da bir metro istasyonunda gözünü açan Fames'in başına gelenlere bakalım.

Fames uyandığında yanından geçen adamın yere attığı madeni parayı fark etti. Para yuvarlanıp “şingggır” diye diğerlerinin yanına düşüverdi. Fames'in önünde irili ufaklı 7 adet madeni para vardı. Uyku mahmurluğunu üzerinden attığında çevresine bakınmaya başladı. Ne para daha önce gördüğü paraya benziyordu ne de etrafında gördükleri. Aşırı çalışmadan dolayı bazı günler bayılıyor ve sanrılar görüyordu. “Onlardan biridir herhalde” diye mırıldandı. Fazla hareket etmemeye karar verdi. Zaman geçtikçe telaşlanmaya başladı Fames, yok yok bura bambaşka bir yerdi! Sanki Fames gözlerini başka bir dünyaya açivermişti.

Etrafındaki insanların parlak tenleri vardı. Gözlerine çekilen kaleminden ve yanaklarındaki allardan anlaşılıyordu ki bunlar buraların zenginleriydi. Kesinlikle öyle olmalıydı, rengârenk kıyafetleri zenginliğin alametinden başka nasıl yorumlanabilirdi? Ancak neredeydi bu soylu erkeklerin kollarından aşağıya sarkan dalgalı, oyali ve boyalı togalar? Etrafta sayısız kadın vardı ve hepsi de çok şıktı ama kendi efendisine hiç benzemiyorlardı. Bir sağa bir sola koşuşturmalarını anlayamıyordu Fames... Efendiler böyle telaşlı hareket etmezlerdi. Hizmetkârlar dururken ne diye koşturacaktı soylular? Hakikaten nerede bu soylu efendilerin hizmetkârları? Efendiler ortalıkta fink atarken köleler ortadan kaybolmuştu. Oysa olağan durumda kent pazarına bir bakış zenginlerle yoksulları ayırt etmeye yetmekteydi. O bu düşünceyle meşgulken, dağ deviren

gürültüyle demirden koca bir yılan hızla gelip Fames'in önünde durdu. Soyluları içine alan demirden yılan geldiği gibi hızla uzaklaşırken Fames arkasından bakınıp düşünüyordu: “Yoksa 7 uyurlar gibi ben de başka bir zamana mı uyandım?”

Şimdi öykümüzü burada keselim ve biraz düşünelim. 2200 yıl sonra gözlerini bir metro istasyonunda açan Fames'in yaşadıklarını garipsemeyelim. Roma'da renkli ve işlemeli kıyafetler giymek zenginliğin alametiydi. Sadece küçük bir kesimin oy kullanma ve yönetimde söz hakkı vardı. Sınıflar arasındaki ayrımı bir çırpıda fark ederdik. Roma ekonomisini ayakta tutan köleler, ürettikleri zenginlikler karşılığında bir ücret almaktan bile yoksundular. İnsan bile sayılmıyor, efendileri onlara “konuşan alet” diyordu.

Fames'in dünyasını düşündüğümüzde, bizler de onun gibi şaşakalıyoruz. Sanki bambaşka bir evrenden bahsediyor gibi oluyoruz. Oysa biz de Fames de aynı dünyanın insanlarıyız. Aramızda sadece zaman farkı var. Tarih boyunca insanlık farklı üretim ilişkileri ve farklı toplumsal düzenler gördü, yaşadı. Fames'in zamanında kırmızı, mor ve yeşil gibi renkli kıyafetler zenginlik işaretiydi. Çünkü bunlar uzak diyarlardan getirilen boyalarla üretiliyordu ve bir statü göstergesiydi. Takunya ve sandalet giymek sadece soylulara özgüydü. Zaman aktı ve bugünlere geldik. Artık böyle düşünülebilir mi? Çağımızda fakirliğin göstergeleri geçmişteki gibi olabilir mi? Rengârenk kıyafetlerimiz var, çok şükür boğazımızdan geçen bir kuru ekmeğimiz de... Ama bugünün zengini ile yoksulunu ayıran emareler bunlar değil. O halde neden tokluğun göstergesi olarak boğazımızdan geçen bir kuru ekmeğe görülüyor? Buzdolabı gibi bugünün temel bir ihtiyacı zenginlik göstergesi olabiliyor, neden?

İnsanlık emekçiler sayesinde çok yol kat etti, zamanında aklın almayacağı zenginlikler üretti. Ancak o zamandan bugüne maalesef değişmeyen şeyler de var. Belki kollarından sarkan boyalı togaları yok ama bugün de Fames'in zamanındaki gibi haramiler kol geziyor. Bugünün kapitalistleri de işçileri sömürüyor. Bu adaletsizlik ve hırsızlık görülmesin diye de türlü yalanlarla bizleri kandırmaya çalışıyorlar. Yoksulu zengin, eğriyi düzgün, yanlış doğru gösteren egemenlerin yalanlarına kanmayalım! ■

Covid-19'un Gösterdiği: Dünya İşçilerinin Çıkarları Ortaktır!

■ Ankara'dan bir grup işçi

Covid-19 salgını kapitalist sistemin tüm çelişkilerini daha da görünür hale getirdi. İşçi sınıfı tüm dünyada daha fazla yoksullaşırken ve hastalık emekçileri vururken, ABD'den Çin'e, Almanya'dan Türkiye'ye süper zenginler servetlerine servet kattılar. Dünya genelinde on milyonlarca işçi işten atılarak açlığa ve yoksulluğa terk edildi. Egemenler, bir taraftan insanlığın büyük felaketle karşı karşıya olduğunu söylediler, öte taraftan işçi sınıfının haklarına saldırdılar. Yani hastalığa değil işçi sınıfına karşı savaş açtılar.

Kapitalist devletler salgını ekonomik krizin, emekçi düşmanı politikalarının üstünü örtmek için fırsata çevirmekten geri durmadılar. Hastalığın çıkış sebepleri ve yayılma hızı konusunda birbirlerini suçlayarak milliyetçiliği ve düşmanlığı körüklediler. Mesela ABD'li egemenler Çin'i suçladılar. Çinlilerin yarasa ve benzeri vahşi hayvanları yediğini söyleyerek Çinlilere karşı milliyetçiliği kışkırttılar. Oysa ABD'de milyonlarca işçinin sağlık sigortası yok. Gelir eşitsizliği, evsizlik sorunu almış başını gidiyor. Tam da bu nedenle Covid-19 salgınında nüfusa oranla en çok ölümün olduğu ülkelerden biri ABD. Yani ABD'deki ölümlerin asıl nedeni yoksulluk ve kapitalizmdir.

Çin ekonomisinin son yıllarda ABD ekonomisine rakip olacak düzeyde büyümesi ABD'li egemenlerin uykularını kaçırıyor. Bu nedenle Çin'i hedef tahtasına koymuş olan ABD, Covid-19 salgınına hem Çin ekonomisini zayıflatmak hem de kendi yetersizliğinin üstünü örtmek için kullandı. Ama ABD'li egemenler bir taraftan Çin'e karşı düşmanlığı kışkırtırken, öte taraftan da oradaki yatırımları yoluyla Çin işçi sınıfını iliklerine kadar sömürüyorlar. Ayrıca Amerikan işçi sınıfını sınırsızca sömürebilmek için Çin'e özeniyorlar.

Benzer bir durum Türkiye'de de yaşanıyor. Bir yandan Çinli diye Güney Koreli turistleri dövme kalkanlar, yarasa yiyen insan videoları yayanlar varken diğer yandan Türkiyeli egemenler "Türkiye'yi Avrupa'nın Çin'i yapma" hayallerinden söz ediyorlardı, ediyorlar. Yani ucuz işgücü cenneti olduğu için Çin'e akan dünya serma-

yesinin Türkiye'ye akmasını istiyorlar. Bunun için siyasi iktidar her fırsatta işçi haklarını tırpanlayarak uluslararası sermayeye Çin'e alternatif ucuz iş gücü kaynağı zeminini oluşturmaya çalışıyor. Ticaret savaşları nedeniyle dünya sermayesinin Çin'den uzaklaşma ihtimali Türkiyeli egemenlerin ağızının suyunu akıtıyor.

Egemenlerin hiç vazgeçmediği bir yoldur, bir düşman yaratıp hedef şaşırtmak. İşçilerin birliğini bozup bu yolla zayıflatmak, her şeye razı olur hale getirmek. Mesela, ABD dünyanın ekonomik ve askeri olarak en güçlü ülkesi. Çin ise son yılların en hızlı büyüyen ve bugün dünya ikincisi olan ekonomisine sahip. Türkiye egemen sınıfı ise her alanda dünyanın büyük güçlerine rakip olduğunu iddia eden, Covid-19 salgını sırasında sözde ABD dâhil çok sayıda ülkeye yardımlar gönderen, gelişmekte olan bir ekonomi. Peki, bütün bu "büyüklük ve güçten" bu ülkelerde yaşayan işçilerin payına ne düşüyor?

ABD'de işsiz sayısı 40 milyona, aç sayısı 50 milyona çıkmış durumda. Çin'de işçiler çok çalışmaktan ölüyor. Türkiye'de 10 milyon işsiz var. Türkiyeli ve ABD'li egemenlerin çok özendiği Çin'de kapitalistler sabah 9'dan akşam 9'a, haftada 6 gün çalışma kuralı getirmeye çalışıyorlar. İtiraz eden işçiyi de tembel ve ahlâksız olmakla suçluyorlar. Türkiye'de kapitalistler yabancı sermayeyi çekebilmek için "Almanya'da asgari ücret saatlik 42 dolar Türkiye'de 5 dolar" diyerek ucuz işgücünün reklamını yapıyorlar, üstelik işgücü maliyeti aslında bunun çok altında. Bunun işçi sınıfı için açlık demek olduğunu gizleyip üstüne bir de işçilerin her türlü örgütlenme çabasını boğmaya çalışıyorlar. Türkiye'de siyasi iktidar Çin gibi "mucizeler" yaratma hayalleri kurarken, Türkiyeli işçiler için bunun anlamı fazla çalışmaktan ölen Çinli işçilerden daha ağır koşullarda çalıştırılmak demektir.

Tek kurtuluş yolumuz bütün dünya işçileriyle çıkarlarımızın ortak olduğunu ve ortak düşmanımızın kim olduğunu görüp ona göre hareket etmektir. Kapitalist sistem yaşamı cehenneme çevirdikçe işçilerin kendilerini umursamayan iktidarlara karşı öfkesi büyüyor. Biz de dünyanın dört bir yanından yükselen bu çığlığa ses vermeliyiz. ■

Abiler Ablalar Seyirlik Bunlar! Müzedeyiz Canım!

■ Kocaeli/Çayırova'dan bir emekçi kadın

Ben bir çocuk annesi ev hanımıyım. Anne olmadan önce uzun yıllar işçilik yaptım. Çocuğumu bırakacak yerim olmadığı için şu anda çalışmıyorum. Kreş fiyatları ise almış başını gidiyor. Ekonomik krizi biz kadınlar en derininden hissediyoruz. Geçenlerde eşim marketten zeytin aldı. Günlerce sofraya geldi gitti, nasıl bir zeytin olduğunu siz düşünün. O kadar lezzetsizdi ki kimse yiyemedi ama soframızda zeytin var mıydı? Evet vardı. Aklıma çocukken keyifle izlediğim Kemal Sunal'ın oynadığı film geldi. Hani siz de hatırlarsınız, “zama zam, zam da zam” diye bayıldığı film. Bir kavanozun içerisinde bir tane zeytine bakıp ağzını şapırdatar şapırdatar “kavanoz müzesi” dediği replik geldi aklıma.

Şu anda biz işçiler için de bütün marketler seyirlik müze gibi. Ailecek haftanın birkaç günü müzemizin kapanmasına yakın hızlı adımlarla gezip birkaç ucuz ve temel gıda alıp hızlıca soluğu kasada alıp müzemizi terk ediyoruz. Tabi ki bu hızlıca terk edişimizin bir sebebi var. Kültürsüz oluşumuzdan değil elbette! Gerektiğinde saray yemekleri bile (Google yardımıyla) yapabilme yeteneğimiz var. Yeter ki malzeme olsun! Hızlı çıkışımızın nedenine gelirim, oğlum ekstradan müzemizde fazla zaman geçirip bir şey istemesin diyedir. Telaşımı görseniz gülmekten ölürsünüz. Kapanmaya yakın giriyorum ya, ilk önce oğlumun hazırlıyorum, “aaa geç kaldık, bak kapanıyor” diye kandırıyo-

rum. Bizi de bu şekilde kandırmıyorlar mı, ekonomimiz uçuyor diye? Birileri birilerine iyi görünmek için yağ çekerek bizi uçursalar da ayağımız yerden bile kesilemiyor. Bizim müzemizin de en güzide eserlerinden biri yağ. Ona ulaşmak artık çok zor.

Diyorlar ki bizlere “bağışıklık sisteminizi güçlendirin”. Her hafta popüler meyve ve sebze öneriyorlar. Şimdi revaçta avokado meyvesi var. Sizce de bizimle dalga geçmiyorlar mı? Artık arada da olsa evine et, ceviz, sebze ve meyve giren evler zengin sayılıyor. Kısa zamanda o kadar çok fakirleştik ki, artık evlerimizde üç çeşit yemek kültürü kalktı sayılır. Biz kadınlar ise evde olmayan malzemeyle harikalar yaratmaya çalışıyoruz. İşte durumumuz böyle.

Sermaye düzeni işçi sınıfının yarattığı zenginliklerin üzerinde yükseliyor. Zenginler zevkusefa içinde yaşıyor. Diyorum ki bizleri umutsuzluğa ve geleceksizliğe sürükleyen saltanatları çöksün artık. Çöksün ki geleceğimiz aydınlık olsun! ■

Görgüsüzlerin Şovu ve Çöpte Ekmek Arayanlar

■ Beylikdüzü'nden bir kadın işçi

Salgın bir yıldır sürüyor. Egemenler salgını işlerine nasıl geliyorsa öyle kullanıyorlar. Durumu fırsata çeviren patronlar, yüz binlerce işçiyi işsiz bıraktılar. Yani açlığa terk ettiler. Yine bu durumun kaymağını yiyen patronlar, işçileri ücretsiz izine göndererek günlük 39 liraya mahkûm ettiler. A'dan Z'ye her şeye zam geliyor. 5 litrelik yağ 85 lira olmuş. İşsiz bir işçi ya da günlük 39 lira alan bir işçi evine kuru soğan bile götüremezken, görgüsüz zenginler yediklerini sosyal medyada sergileyerek dikkat çekmeye çalışıyorlar. Bu aralar “etçi Nusret”in koca bir pizolayı yediği video sosyal medyada gündemde. Nusret görgüsüz, empatiden yoksun ve şımarık, türedi bir zengin ama bunu bile reklama dönüştürerek para kazanıyor. İşte kapitalizm böylesine insaniyetten yoksun bir sistemdir!

Bir tarafta çöpten ekmek toplayanlar, evine ekmek götüremediği için intihar edenler, haklarını aradıkları için devletin polisinden dayak

yiyecekler var. Diğer tarafta ise, işçilerin sırtından kazandıkları paralarla pişkince şov yapan görgüsüz burjuvalar. Sadece Nusret değil, tüm burjuvaların çocukları nasıl bir zenginlik içinde yüzdüklerini sergileyip tatmin olmaya çalışıyorlar. **Yedikleri eti, giydikleri kıyafetleri, oturdukları villayı, bindikleri arabayı teşhir ederek toplumun en üstünde yer aldıklarını, statü sahibi olduklarını gözümüne sokuyorlar. Bizden çaldıklarıyla bize hava atıyorlar.** Bir işçi önderinin dediği gibi, insani ilişkilerin yerine bizzat insan eseri olan malı mülkü koyuyor, bunlara tapıyorlar. Dolayısıyla o şık kıyafetlerin içinde insan biçimli birilerinin olması bizi şaşırtmasın!

Bu düzen insanın insan gibi yaşayacağı bir düzen değildir. İşçiler birlik olmadan bu kokuşmuş düzenin pislikleri artarak devam edecek. Her şey ama her şey bizlerin ellerinde. Gerçek adalet ancak biz birleşirsek gelecek, başka bir yolu yok bu işin. ■

İranlı şair Furuğ Ferruhzad'ın bu şiirinde "akbaba"yı, yarattığı devasa sorunlarla insanlığı uçuruma sürükleyen KAPİTALİZM olarak düşünmemek mümkün mü?

AKBABA

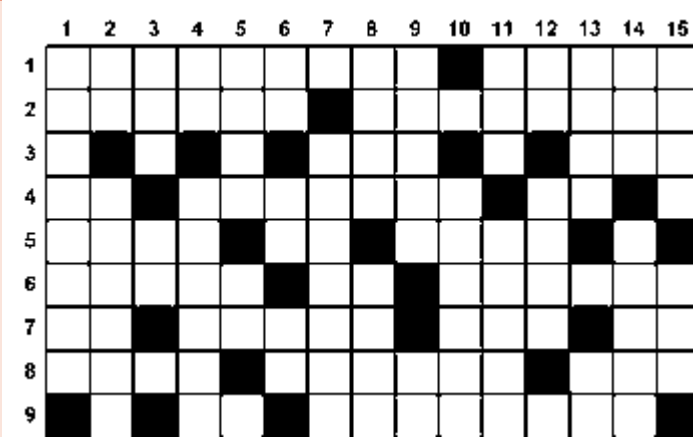
tepemde bir akbaba
hırsla ölmemi bekliyor
ben ise düşünüyorum
nasıl bir tuzak kurayım ki
bana yaklaşsın da
onu vurayım

soluk almak için
oturmaya kalksam
işte yıkıldı diye
saldırıyor yüzüme
onu vurmak için
anlayınca fırsat beklediğimi
hızla dönüyor gökyüzüne

kuşaktan kuşağa
onca insanlar öldü
yem olarak şu ihtiyaç akbabaya
deneyimlerim sesleniyor ki
bitimindeyiz zamanın
yaklaşan bir sonu var
ya senin, ya ihtiyaç akbabanın

bu cadı, bu kocamış
leş yiyenin yazgısı, sana bağlı
başaramazsan eğer
sıran geldi demektir
tepemde bir akbaba
hırsla bekliyor ölmemi
vay eğer
fırsatı ben kaçırırsam...

İşçinin Bulmacası

Soldan Sağa

- 250 milyon işçiyle tarihin en kalabalık grevinin yapıldığı ülke. Taşıtlara takılan numara levhası.
- Merkeziyetçi. Ekonomide durgunluk.
- İlişkin, ilgili. Telefon sözü.
- Müzikte ikinci nota. Anlaşma, uyuşma. Kriptunun simgesi.
- Bir kimseye çalıştığı yer tarafından verilen tatil. İsim. Avrupa'da soylu kimselerin oturduğu, çevresi hendek, sur ve kulelerle çevrili konak.
- Güçlü ve yürekli. İşçi Dayanışması gazetesinin baş harfleri. Boynun ön ve yanlarını saran iç salgi bezi.
- Bir seslenme ünlemi. Bir şeyi yerinden oynatmak, kaldırmak için kullanılan, kaldıracı benzer araç. Milat kelimesinin sessizleri. Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz.
- Bir hastalığın varlığını ve niteliğini anlamak için yapılan laboratuvar

araştırması. Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet. Satrançta beraberlik.

9. İnce organ. Öğretim.

Yukarıdan Aşağıya

- Özgürlük.
- Mağara. Zulüm.
- Dünyanın en uzun nehri. Pamuktan iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç.
- Devlet Tiyatrolarının kısaltması. İnlleme sesi.
- İstanbul'da İBB'ye bağlı toplu taşıma kuruluşu. Bir cetvel.
- Stronsiyum elementinin simgesi. Uzaklık belirten söz. Ve diğerleri anlamında kullanılan kısaltma.
- Ait olma durumu, ilişkinlik.
- Çok anlayışlı ve sevgili kimse. Türkiye'de bulunduğu her yerde üzerine HES kurulan akarsu yatağı.
- 12 Eylül darbesinden sonra gerçekleşen ilk grevlerden biri. Neodim elementinin simgesi.
- Arasına yağ ve kaymak sürülerek katlanmış yufka ekmeği.
- Arka, art. Kurnazlığıyla bilinen hayvan.
- Afrika'da yer alan Lesotho'nun ülke kısaltması ve internet uzantısı. Tenis sahası.
- Altının saflık derecesi. Protaktinyum elementinin simgesi.
- Omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. Bir şeyin para karşılığındaki değeri.
- Artı uç. Lezzet.

Geçen Bulmacanın Çözümü

Covid-19, Kısa Çalışma ve Ücretsiz İzin Gerçeği

Türkiye'de ilk koronavirüs vakasının görülmesiyle birlikte İşçi Dayanışması sayfalarında pek çok kez bu salgının işçi haklarına yönelik saldırıların bahanesi ve örtüsü haline getirileceğine dikkat çekti. İşçilerin bu konuda uyanık olmasının önemine vurgu yaptık. Nitekim aradan geçen sürede söylediklerimiz doğrulandı. Siyasi iktidar ve patronlar hastalığa karşı savaş kılıfı altında işçilerin kazanılmış haklarını yok ediyor, işçi sınıfına karşı bir savaş yürütüyorlar.

Patronlar işçileri diledikleri gibi ücretsiz izne çıkarıyor

Hemen her sektörde ücretsiz izin bir saldırı aracına dönüştürülmüş durumda. Günde 12 saat çalışan, hafta sonları fazla mesai yapan fabrikalarda bile işçiler ücretsiz izne çıkarılıyor. Özellikle sendikalaşan işyerlerinde ücretsiz izin sendikal örgütlenmeyi kırmak için kullanılıyor. İşçilerin bir kısmı ücretsiz izne gönderilirken, onların yerine yeni işçiler alınıyor. Yani patronlar, hem kârlarını artırmak hem de mücadeleci işçileri sindirmek için ücretsiz izni bir sopa olarak kullanıyorlar. Peki, bunu neye dayanarak yapıyorlar?

17 Nisan 2020'de çıkarılan torba yasada **İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen geçici madde** ile "Ahlâk ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında" sebeplerle, patronların işçi çıkarması güya yasaklandı. Yapılan değişiklikle; "bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilir. Bu madde kapsamında ücretsiz izne ayrılmak, işçiye haklı nedene dayanarak sözleşmeyi fesih hakkı vermez" denilerek patronların ücretsiz izin saldırısının önü açıldı. Ücretsiz izin uygulaması Cumhurbaşkanlığı kararıyla her seferinde uzatıldı.

Geçici maddelerle İş Kanununun emredici hükümlerinin yok sayılması hukuka aykırıdır

Mevcut İş Kanununa göre işveren, rızasını almadan işçiyi ücretsiz izne çıkaramaz. Aksi takdirde işçi iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. Ancak **İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen geçici madde** ile İş Kanununda yer alan bu madde hiçe sayılmaktadır. Aslında tam bir karambol durumu yaratılmakta, ucu açık bırakılan bu maddeyle, Kanunla çelişen haksız ve hukuksuz uygulamaların önü açılmaktadır. **Hangi kriterlere göre işçilerin ücretsiz izne çıkarılaca-**

ğı, ücretsiz izne çıkarılan işçilerin başka bir işyerinde çalışıp çalışmayacağı, yıllık izin, kıdem tazminatı gibi İş Kanunundan doğan haklarının ne olacağı belirsiz bırakılmıştır. Bu boşluklardan yararlanan patronlar, "yasa bana bu hakkı veriyor" diyerek işçilerin kazanılmış haklarına saldırmakta sınır tanımıyorlar.

İş hukuku avukatı Mesut Badem durumu şöyle yorumluyor: "İşçinin ücretsiz izne çıkarılabilmesi için, işin ve işletmenin gereği olarak ortaya çıkan geçerli ve objektif bir neden ya da zorlayıcı bir neden bulunmalıdır. Başka bir ifadeyle, ücretsiz izin uygulamasının haklı ve geçerli bir nedene dayanmaması, keyfi olması halinde, hakkın kötüye kullanılması söz konusu olacağından bu tür bir işveren tasarrufu, hukuk düzeni tarafından korunamaz. Bu tür keyfi bir ücretsiz izin uygulaması iş akdinin işveren tarafından eylemli olarak sona erdirilmesi anlamına gelebileceği gibi, işçinin iş akdini haklı nedenle fesih hakkını da doğurur. Ücretsiz izin uygulaması yapılacak işyerinde, önce kısa çalışmaya başvuru yapılmış olması, kısa çalışmadan faydalanma süresi sona erdiği için ücretsiz izin uygulamasına başvuruluyor olması gerekir. İşveren tarafından ücretsiz izin uygulaması yapılacağı hususunda SGK'ya yazılı bir başvuru yapılmış olması gerekir. İşyerinde gerçekte kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulaması koşullarının olmadığı ve fakat usulsüz şekilde başvuru yapılarak ödenekten yararlanıldığı anlaşıldığı halde, idari yaptırım uygulanmalıdır."

Ücretsiz izin uygulaması sadece ücret kayıpları açısından değil daha pek çok açıdan işçiler için hak kayıpları getirmektedir.

Kısa çalışmada ya da ücretsiz izindeki işçinin işsizlik maaşı ne olacak?

Kısa çalışmanın başladığı ilk günlerde kısa çalışma ödeneğinin işsizlik maaşından mahsup edileceği yani kesileceği yönünde açıklamalar vardı. İşçilerin tepkisi sonu-

cu bu uygulamadan vazgeçildi. **Ancak kısa çalışmada ya da ücretsiz izinde olan işçi işten atıldığında işsizlik ödeneği süresinin ve tutarının nasıl hesaplanacağı belirsiz bırakıldı.** Kimi hukukçulara göre işsizlik ödeneği süresi, işçinin kısa çalışma ödeneği almaya başladığı tarihten önceki son 3 yıllık döneme ait prim gün sayısına göre tespit edilecek. İşsizlik ödeneği tutarı ise işsiz kaldığı tarihteki değil, kısa çalışma ödeneği bağlanan tarihten önceki son 120 günlük dönemde aldığı brüt ücret üzerinden hesaplanacak. Buna göre kısa çalışmayla birlikte zaman adeta donduruluyor. Oysa kısa çalışmaya geçmeden önce işsizlik ödeneği koşullarını sağlamaya belki çok az süre kalan yüz binlerce işçi var. İşçinin ödenek tutarının önceki maaşına göre hesaplanması ise açık ki ücret kaybı anlamına geliyor. Ancak kimi hukukçular Yargıtay içtihatlarına göre kısa çalışmada geçen sürenin “çalışılmış sayılan süre” kapsamında kıdeme eklenmesi gerektiğini söylüyorlar. Bizce doğru olan da budur.

Ücretsiz izne çıkarılan işçinin işten çıkarılması durumunda işsizlik ödeneğinden yararlanma süresi ve ödenek tutarı konusu da belirsizdir. Mevcut İş Kanununda ücretsiz izinde geçen süreler kıdem hesabına dâhil edilmediği için işçinin yasadan doğan hakları hesaplanırken dikkate alınmaz. Ancak İş Kanununda ücretsiz izinde işçinin rızası aranır. **Bu nedenle bazı hukukçulara göre, Covid-19 nedeniyle ücretsiz izne çıkarılan bir işçinin rızası alınmadığı için** ücretsiz izinde geçen sürenin çalışılmış sayılan süre olarak hesaba katılması gerekmektedir. Yine bizce de doğru olan budur.

Kıdem ve ihbar tazminatı ne olacak?

Kıdem ve ihbar tazminatı konusunda da işsizlik ödeneğinde olduğu gibi belirsizlik var. İşçinin işten atılması durumunda kısa çalışma veya ücretsiz izinde geçen sürelerin kıdem ve ihbar tazminatı hesabında hizmet süresine dâhil edilmeyeceği söyleniyor. Ancak yukarıda

açıkladığımız gerekçeler kıdem ve ihbar tazminatında da geçerlidir, **dolayısıyla kısa çalışmada ve ücretsiz izinde geçen süreler çalışılmış süre olarak sayılmalı ve hizmet süresine dâhil edilmelidir.**

Emeklilik hakkı gasp ediliyor

İşçilerin emeklilik hakkı açıkça gasp edilmektedir. Çünkü kısa çalışma ve ücretsiz izin süresi boyunca işverenlerin işçinin emeklilik primini ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır. İşverenlere tanınan bu kıyak sayesinde sigorta yıl sayısı ve yaş şartını sağladığı halde prim günlerini dolduramadığı için on binlerce işçi emekli olamıyor.

Diğer taraftan emekli olduğu halde çalışmak zorunda olan işçiler kısa çalışma ya da ücretsiz izne çıkarıldıklarında, emekli maaşı aldıkları gerekçesiyle çalışmadıkları süre için ödenek alamıyorlar.

İş işten geçmedi!

Çok açık ki koronavirüs perdesi arkasında çevrilen oyunlarla işçi sınıfında “iş işten geçti, tüm haklarımız gasp edildi, yapacak bir şey yok” hissi yaratılmak isteniyor. Boşluklar, belirsizlikler özellikle bırakılarak birkaç geçici maddeyle, cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle İş Kanununun emredici hükümleri yok sayılmaya, boşa çıkarılmaya çalışılıyor. Patronların ve siyasi iktidarın niyeti bellidir: Fiili saldırılar önce dayatılmak sonra yasalaştırılarak çalışma yaşamında orman kanunları hâkim kılınmak, ucuz işgücü yaygınlaştırılmak isteniyor.

Böyle bir atmosferde siyasi iktidarın ve patronların niyetleri konusunda uyanık davranmak, güçlü bir sınıf olduğumuzu bilerek bir araya gelmek, “yağma yok” diyerek haklarımıza sahip çıkmak büyük önem taşıyor. Patronlar yaptıkları hukuksuzlukları koronavirüsle meşrulaştırmaya çalışıyorlar. İşçiler olarak “yapacak bir şey yok” duygusundan sıyrılıp bir araya gelmeli, örgütlenip haklarımıza sahip çıkmalıyız. ■

Günlük Hayatın Dili ve İnsanlığın Kadim Düşü

Tarih nasıl bir yol izleyecek? Ne gibi keşifler ve icatlar yapılacak, gelecek nasıl olacak? Bu sorular, geleceğin bilinmezliğine karşı insanlığın kadim merakının ifadesi oldu asırlar boyu... Bu merak, insanlığın ilerleyişine de büyük katkılar sundu. Günümüzde teknoloji hızla gelişmeye devam ediyor ve haliyle düşünüyoruz, merak ediyoruz, soruyoruz; acaba yarının bugünden farkı ne olacak?

Bir haber sitesi “Özlediğimiz Hayat” diye bir içerik yayınlamış. İçeriğe göre, teknoloji gelişmiş ve yapay zekâ sayesinde hayat inanılmaz kolaylaşmıştır. Mesela gömlek cebinizdeki kalp monitörü, kalp verilerinizi bir kardiyoloğa yollar. Veriler orada incelenir, gerekli tanı konulur ve tedavi yolu belirlenir. Sonra? Sonra da yeni oluşturulan veriler bir eczaneye gönderilir. Siz akıllı saatinize gelen bir bildirimle ilaçlarınızın hazır olduğunu öğrenirsiniz. İş çıkışı sürücüsüz otomobilinizle eczaneye uğrar ve ilaçlarınızı alır, ödemeyi de akıllı saatinizi kullanarak yaparsınız.

İnsanlığın hayattaki özlemi gerçekten bu mu? Anlatılan hikâyenin amacı, ileri teknolojiyle günlük yaşamın nasıl rahatlayacağını göstermek. Peki, emekçiler bu imkânlarla ulaşabilecek mi? Zira zengin sınıflar bugün de teknolojinin nimetlerinden sonuna kadar yararlanıyor ve konforlu bir yaşam sürüyorlar. Dikkat edersek, anlatılan yaşamın bugünden tek farkı, teknolojinin daha fazla gelişmiş olmasıdır. Ancak hikâyede kapitalist ilişkiler, günlük hayat ve ilişkiler aynen devam etmektedir. Neden başka türlü mümkün değilmiş gibi kapitalist temelde yaşama devam ediyor, bu anlatıda insanlar? Kullanılan araçlar biçim değiştirmiş ama anlıyoruz ki sömürü devam ediyor. Oysa bunca teknolojik atılımla insanlık yepyeni bir dünya kurabilir: İşçi ile patron gibi sınıf ayrımlarının tedavülünden kalktığı, sömürü ve sınıfların olmadığı, açlık ve yoksulluğun son bulduğu, insanların mutlu yaşadığı bir dünya! İnsanlığın tarih boyunca kurduğu en kadim düşünce bu değil midir?

Ezilenler sömürsüz bir dünya özlemini tarih boyunca benliğinde hissetmiş ve sayısız kuşaktan milyonlar bu uğurda mücadele etmiştir. Köleliğin kaldırılması için Roma İmparatorluğuna isyan eden Spartaküs ve arkadaşları mesela... Yaklaşık 2100 yıl önce, “Güneş Ülkesi” demişlerdi düşlerindeki dünyaya... Peki, Şeyh Bedredin? “Yârin yanağından gayrı, her yerde, her şeyde, hep beraber!” diyerek ne de güzel betimlemiş böylesi bir dün-

yayı... Tam 600 yıl önce!

Sınıf bilincine sahip olmayan işçiler söz konusu hikâyeyi okuduklarında, “teknoloji madem bu kadar gelişti, yaşam burada anlatıldığı gibi olmak zorunda mı? Neden tüm insanlar aynı olanaklara sahip olamıyor?” diye sorgulamaz, durumu aynen kabul ederler. Çünkü insanlar bazı şeylerin, mesela sömürünün değişmezliğine inanıyorlar. Yoksa inandırılmışlar mı demeliyiz? Böyle demeliyiz çünkü insanların düşüncelerini, yaşadıkları toplumdaki üretim tarzı belirler. Bugünkü kapitalist üretimin bir tarafında sermaye, öte tarafında ise emek vardır. Sermaye sınıfı, bu üretim biçimini örgütsüz milyonlara ebedi olarak sunar. Kendi çıkarlarını yansıtan fikirleri toplumda egemen kılar. Bu fikirler çeşitli araçlarla üretilir ve topluma benimsetilir. Egemenler toplum algısını kendi çıkarları doğrultusunda manipüle ederler.

Sinema bir düşüncenin üretilip kitlelere benimsetilmesinin kullanışlı bir aracıdır mesela. Hollywood sayısız “kıyamet” temalı filmi sadece para kazanmak için üretmiyor. Uzaylıların dünyayı istila etmesinden bir virüsün insanlığı yürüten ölümlere dönüştürmesine, dünyaya bir gök taşının çarpmasından yapay zekânın kontrolden çıkmasına kadar çeşitli hikâyeler anlatılıyor bu filmlerde... Verilen mesaj aynı: Geriye bir avuç insan da kalsa kapitalizm yaşamaya devam eder. Kapitalizmin hayatın bir normal, adeta doğa kanunu olduğu yalanını emekçilerin zihnine işlemek için epey kullanışlı bir araç değil mi?

Koronavirüs süreciyle birlikte pek çok yeni kavramla tanıştık ya da bu kavramlar günlük hayatımızın vazgeçilmez haline geldi. Olumsuz çağırışım yapan “yasak” yerine sihirli kavramlar icat edildi mesela. Sendikaların etkinliklerinin yasaklanması “sağlık tedbiri”, sokağa çıkma yasağı ise “kısıtlama” olarak sunuluyor. Zaten zam da yapılmıyor artık, “güncelleme” yapılıyor. Ekonomi krize girmiyor da resesyona (durgunluğa) giriyor! Emekçilere, kendinizi yoksul olarak değil, “dar gelirli” ya da “durumu olmayan” olarak tanımlayın deniyor.

Egemenler kendi çıkarları için insanların düşüncelerini ve bunun bir ifadesi olan dili örgütleyiyorlar. Böylece gündelik hayatı örgütlemiş olmakla kalmıyor, insanların geleceğini, düşlerini dahi çalmış oluyorlar. Emegimizi, bugünümüzü ve yarınımızı çalmalarını engellemenin ve düşlerimizdeki dünyaya ulaşmanın yolu, egemenlerin düşüncesini reddetmek, örgütlenerek mücadele etmektir. ■